

Melding om å bygge Glomsdam kraftverk i (Fyresdalsåna), Fyresdal kommune i Telemark fylke

Glomsdam kraftverk er planlagt i eksisterende reguleringsdam, Glomsdammen, som i dag benyttes for å regulere Fyresvatn. Fyresvatn reguleres ihht. konsesjon meddelt 12/11-1948. Regulant er Arendals brugsseierforening. Glomsdam kraftverk AS eies pr. mai 2026 av Vest-Telemark kraftlag AS 100 %. (VTK). Arendal fossekompani var tidligere inne på eiersiden med 50 %, men nå er alt samlet hos VTK.

Tiltaket har fått konsesjonsfritak meddelt 2/8-2017, samt forlenget av vedtak 7/11-2022.

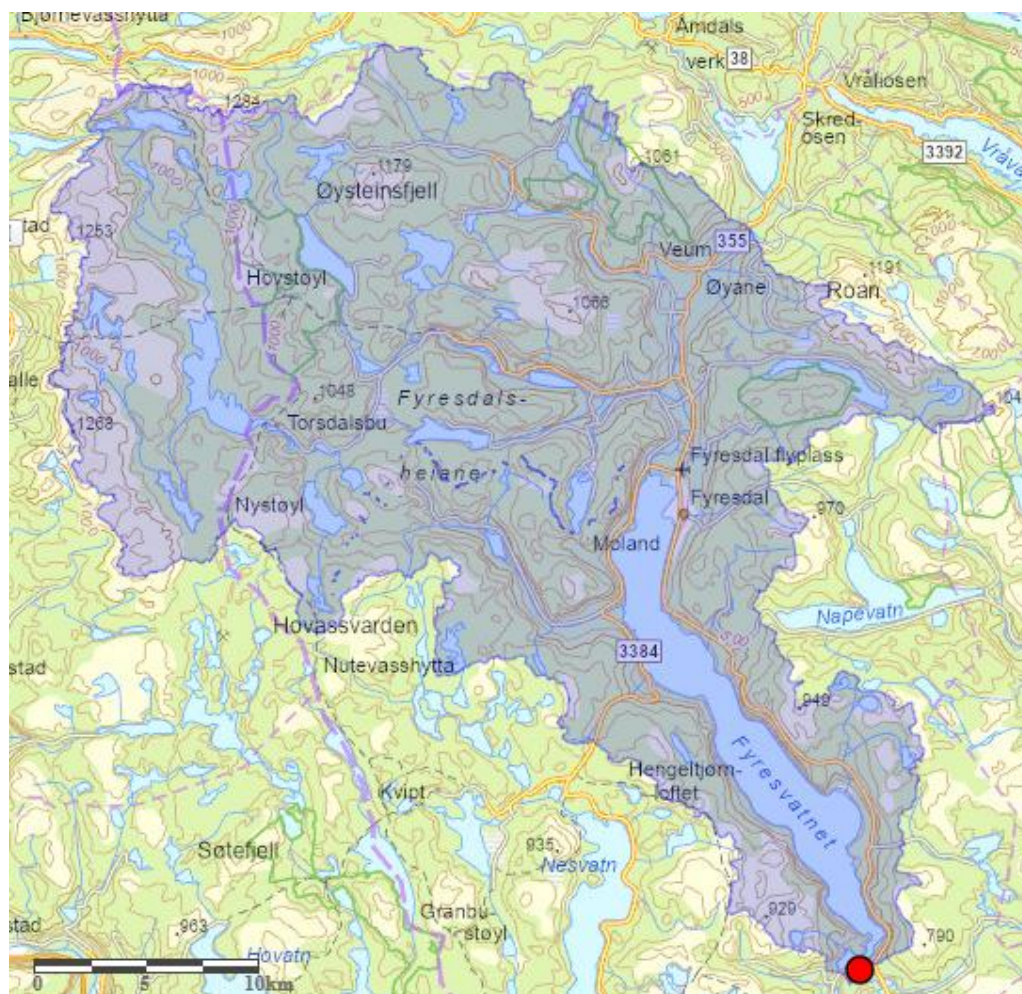
Konsesjonsfritaket har en gyldighet på 5 år fra 7/11-2022, altså gyldig til 7/11-2027.

Tidligere konsesjonsfritak gitt ut på å bygge en kanal, men ble endret til å bygge en kraftstasjon nedstrøms dagens tappetunnel i Glomsdam. Detaljplan er godkjent for dette tiltaket. Tiltaket ble sent ut på anbud for noen år siden og det ble for dyrt for å gjennomføre med den løsningen.

Njord vannkraft har jobbet med prosjektet siden tidlig 2025 og har optimalisert løsningen.

Denne søknaden fremmes som en oppdatering av tidligere konsesjonsfritak, med en løsning som muliggjør en bygging med akseptable konsekvenser for samtidig drift av reguleringsanleggene. Dette er forklart ytterligere under «informasjon om kraftverket».

Kraftverket blir liggende ved eksisterende Glomsdam, ved utløpet av Fyresvatn. Dette ligger i Fyresdal i Telemark fylke. Det utnyttes et fall i Fyresdalsåna, vassdra gsnr. 019.DB1.

Figur 1 - Utklipp av nedbørsfelt. Kraftverk merket med Rød prikk

Opplysninger om melder

Tiltakshaver	
Navn: Glomsdam kraftverk AS	
Adresse: c/o Vest-Telemark Kraftlag AS	
Postnummer: 3891	Poststed: Høydalsmo
Telefon: 957 87 600	E-postadresse: aslak.ofte@vtek.no
Kontaktperson tiltakshaver/konsulent	
Navn: Njord vannkraft AS v/Jon Olav Volden	
Telefon: 97 16 14 27	E-postadresse: jov@njordenergi.no

Informasjon om kraftverket

Formålet med tiltaket er å utnytte fallhøyden i en eksisterende reguleringsdam til kraftproduksjon.

Kraftverket vil utnytte eksisterende regulering og konsesjon i Fyresvatn. Fyresvatn reguleres i dag for nedenforliggende kraftverk i Arendalsvassdraget. Området kraftverket planlegges i er påvirket av tidligere utbygging og bærer preg av at området benyttes til industriell kraftproduksjon.

Figur 2 - dronebilde fra Glomsdam, mars 25.

Kraftverket vil bli styrt ihht. ønsket tapperegime fra Arendals vassdrags Brugseierforening (AVB), slik at manøvreringen blir slik AVB til enhver tid ønsker.

Dette er tilsvarende dagens situasjon, den eneste forskjellen er at fallet ut av dammen benyttes til kraftproduksjon, noe som ikke skjer i dag.

Det har i godkjent detaljplan vært planlagt å benytte eksisterende tappetunnel og bygge et kraftverk foran denne, for å trykksette denne for å utnytte fallhøyden. Eksisterende tappetunnel benyttes i dag for å manøvrere tappingen av Glomsdam, siden den ligger på det laveste nivået i Fyresvatn og er essensiell for en optimal og fleksibel drift av vassdraget nedstrøms. AVB er positive til at det bygges kraftverk, men de har satt krav om at byggingen ikke må påvirke muligheten for tapping. I byggeperioden vil det by på utfordringer å skulle kunne tappe ønsket vannmengde for AVB til enhver tid, all tid tappetunnel ikke kan benyttes slik som den gjør i dag. Ved høyere vannstander kan Russdam benyttes for å tappe Fyresvatn, men på lavere vannstander er det kun tappetunnel som er mulig å benytte.

Det kompliserer arbeidene med bygging, siden bygging av kraftverket vil ta 12-18 mnd.

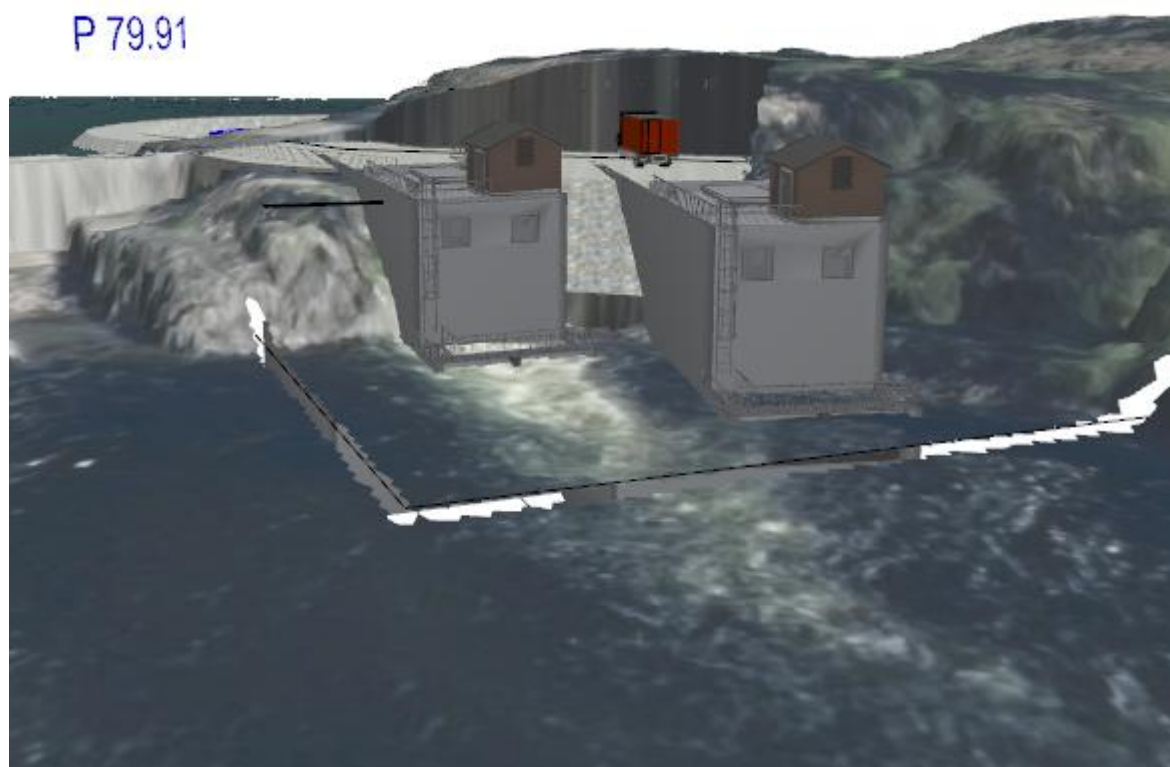
Det vil derfor bli krevende å skulle håndtere tapping igjennom en kraftstasjon under bygging i store deler av byggetiden, slik prosjektet i dag er tenkt og detaljplan er godkjent for. I tillegg vil anlegget bli sårbart ved havari/driftsstans o.l. siden nedenforliggende anlegg da mister vanntilførsel.

Vår løsning er derfor å etablere en ny tunnel til høyre for dagens tunnel, sett oppstrøms. Se bilde i figur under. En ny tunnel vil kunne etableres i løpet av noen uker. I tillegg vil byggegrop måtte sikres med en fangdam (betongdam rundt byggegrop). Dette vil kunne utføres i løpet av en kortere tidsperiode når man kan tappe Fyresvatn via Russdam. Dette vil opprettholde fleksibiliteten i dagens regulering igjennom byggetid, men også i ettertid siden eksisterende tunnel vil fungere som en reserveløsning for tapping til nedstrøms kraftverk dersom man får stopp i nytt Glomsdam kraftverk.

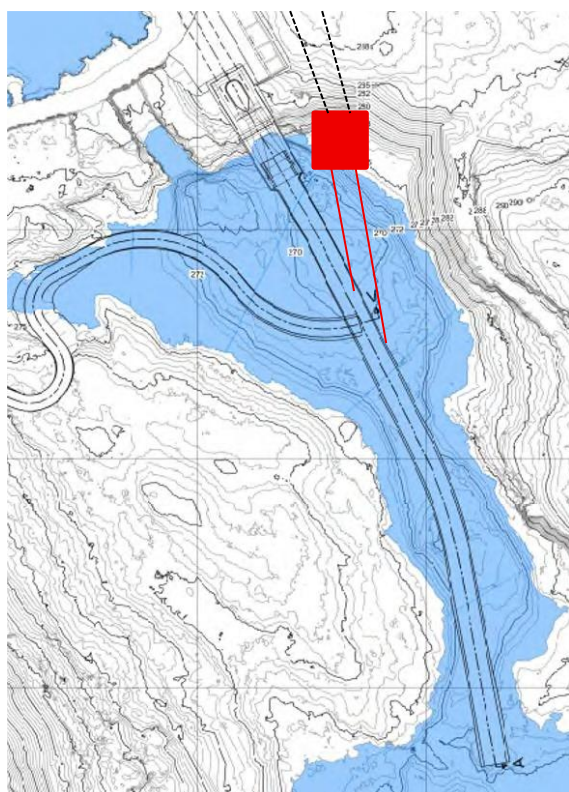
Dermed opprettholdes AVBs krav til tapping, siden dagens tappetunnel vil kunne bli benyttet i store deler av byggetiden uten å komme i konflikt med byggingen av nytt Glomsdam kraftverk.

Figur 3 - Dagens tappetunnel t.v. Ny tunnel markert med ring, avstand ca. 11-12 m fra dagens tunnel. Kraftverk blir bygget i betong på nedstrøms side av ny tunnel.

Figur 4 - Utklipp fra 3D modell. Fv.: Fritaksløsning og godkjent løsning i detaljplan. Til høyre: Ny plassering av stasjon. Tunnel vil gå inn i bakkant av stasjon. Avstand gammel tunnel til ny tunnel blir ca. 10 m fra tunnelvegg i hver av tunnelene.

Figur 5 - Utklipp fra godkjent detaljplan s 14. De ter skissert anleggsvei ned rundt gammelt sagbruk, samt kanal ut yil glomsura. Kraftverk er bygget inn i dagens tappetunnel. Rød firkant er plassering av ny kraftstasjon. Sorte stiplede linjer er ny tunnel. Røde linjer er ny kanal.

Figur 6 - Dagens situasjon (mars 25) lukehus i hvitt over tunnel

Figur 7 - Ny situasjon. Midlertidig foran tunnel illustrert for å kunne reparere tappeluker i dagens tunnel samt få etablert ny tunnel og sikker byggegrep. Adkomstvei inn til kraftverk/riggplass. Det graves ut og etableres en flate fra eksisterende vei på ca. 15 m bredde inn til nytt kraftverk. Her er det berg i dagen, så det planlegges en fjellskjæring som illustrert. Bredden er nødvendig for riggplass, kranoppstilling og snuplass for betongbiler/kran.

Figur 8 - Utklipp sett i plan. Fangdam oppstrøms vises som plastring.

Det er et tydelig krav fra Brukseierforening at manøvreringsreglementet og konsesjonen i Fyresvatn ikke skal inn til noen konsesjonsbehandling hos NVE ifm. Glomsdam kraftverk.

Tabell 1 – Hoveddata tidligere godkjent og oppdatert tiltak.

Hoveddata			
TILSIG		Denne søknad	Tidligere godkjent konsesjonsfritak
Nedbørfelt	km ²	877,6 ¹	843 ²
Feltets middelavrenning	l/s/km ²	26,77 (91-20) ¹	27,28 (60-90)
Middelvannføring	m ³ /s	26,00 ¹	23 ²
Alminnelig lavvannføring	l/s	0	0
Planlagt minstevannføring	l/s	0	0

¹ Ihht. REGINE (NVEs egne tall)

² Antakelig en unøyaktighet. Det er samme felt som benyttes, så det er antakelig en unøyaktighet i våre nye eller de gamle beregningene. Avrenning antar vi det er benyttet snitt fra 1960-1990 pga søknadens alder.

KRAFTVERK			
Inntak	moh.	279,65-275,15 ³	Ingen endring
Avløp	moh.	272-273 ⁴	273 (oppgitt på fullast).
FAllhøyde (maks/min)	m	7,65-2,15 ⁵	6 (midlere oppgitt)
Volum på inntaksmagasin	m ³	218,3 Mm ³	Likt
Lengde på berørt elvestrekning	m	240 m	- Likt
Høyde på inntaksdam	m	-	-
Tverrsnitt tunnel	m ²	20	16
Antall rørgater	stk.	0	0
Største slukeevne	m ³ /s	48 ⁶	44
Minste slukevne	m ³ /s	0 ⁷	10
Installert effekt	MW	2,8	1,8
Forventa årlig produksjon	GWh	10,2	7,27

Beskrivelse av allmenne interesser og forholdet til offentlige planer og føringer

Naturens mangfold

Naturen mangfold ble undersøkt av Faun Naturforvaltning ifm. opprinnelig konsesjonsfritakssøknad. Faun har kartlagt det nye tiltaket slik det er presentert og beskrevet dette i rapport vedlagt denne søknaden. Det fremkommer ingen nye arter som blir berørt eller gir området økt naturverdi med flytting av stasjonen samt ny tunnel.

Konklusjonene fra den gang står seg, da det eneste nye er at det etableres nytt påhugg og kraftstasjon litt øst for dagens tunnelmunning.

Landskap

Som tidligere beskrevet. Vannstand på nedstrøms side senkes slik at den blir tilsvarende vannspeil i Drang nedstrøms helt inntil kraftverksutløpet.

Massene fra tunnel planlegges deponert midlertidig på riggområde for videre avhending i området. Det er stort behov for masser lokalt i Fyresdal pr. dd. Det er snakk om rundt 2500 m³ som vil tas ut fra tunnel og lagres på riggområde ved lukehus. Det er noe mer enn de rundt 3500 m³ som forventes uttatt fra kanalen, som skal lagres på samme området ihht. godkjent detaljplan. Temaet vil bli tydeliggjort i en oppdatert detaljplan.

Brukerinteresser

Øyne Camping ligger i nærheten av Glomsdam. Det kan tenkes at gjester her beveger seg rundt Glomsdam og nedstrøms for å fiske. Vil bli håndtert igjennom risikanalyser og tilhørende tiltak i bygge- og driftsperiode. Jf. Tidligere konsesjonsfritak så ser vi heller ikke at fiskeinteressene blir endret ift. Dagens situasjon.

³ Inntakskote følger reguleringskotene i Fyresvatn. Den vil derfor variere.

⁴ Utløpskote angitt ved både maks. og min. slukeevne, da falltap vil variere avhengig av vannmengden. Ingen endring fra godkjent detaljplan.

⁵ Maksimale variasjoner i vannstand angir maks og min høyde som kan utnyttes i anlegget.

⁶ Tilpasset etter ønske fra AVB, da dette er maks tapping i dag, tilpasse slukevne på Dynjafoss.

⁷ Tilpasset til dagens regime, feilaktig at denne er satt til 10 m³/s. Derfor settes den til 0, selv om den verdien sjelden vil oppstå. Dette for at det skal harmonere med dagens tapperegime.

Reindrift.

Ikke aktuelt her. Verken villrein eller tamrein i dette området.

Kulturminner

Ingen nye ift. Tidligere søknad og vedtak. Glomfos sag og høvleri ligger vest for dagens damanlegg. Det blir en midlertidig anleggsvei som passerer dette, jf. Godkjent detaljplan. Denne blir tilbakeført etter endt anleggsperiode. Kulturminnet skal ikke berøres i noen grad.

Skred

Dette er ikke aktuelt her.

Offentlige planer og nasjonale føringer

Ikke lakseførende og ikke vernet vassdrag. Kommunale eller fylkesplaner blir ikke berørt etter det vi kjenner til.

Samlet belastning

Jf. Tidligere konsesjonsfritakssøknad, samt vedtak, og oppdatert rapport av juni 2026 der totalvurderingen er gjengitt under:

«Det er ikke gjort funn som tilsier at nye planer om flytting av kraftstasjon påvirker naturverdier i større grad/omfang enn allerede godkjente planer. Det er ikke naturtyper i området av verdi, så uansett større av omfang vil konsekvensen anses som liten negativ.»

Dam og trykkrør – vurdering av konsekvensklasse

Kraftstasjonen nedstrøms blir å karakterisere som en dam, og som en del av damanlegget i Glomsdam. Dette har kl. 0 i dag og nytt tiltak vil fortsatt havne i kl. 0. Siden kraftverk blir bygget inn imot tunnel så er den eneste mulighet for bruddvannføring at kraftverket fjernes og det strømmer fritt igjennom tunnel. Situasjonen blir tilnærmet lik dagens situasjon når lukene i tunnel er fult åpne.

Tilleggsinformasjon

Denne søknaden er fremmet etter ønske fra NVE siden slukevne ikke samsvarer med det vi planlegger å bygge (44 m³/s) vs. 48 m³/s, samt at det etableres ny tunnel i stedet for å bruke dagens tunnel.

Angående slukeevnen så er det ikke en endring fra dagens situasjon, siden det i dag tappes inntil 48 m³/s og det er ingen restriksjoner på dette i dagens situasjon.

Vår løsning vil være ihht. AVBs krav om å kunne ta ut inntil 48 m³/s, slik de gi dag gjør, noe som er avgjørende for at AVB tillater at Glomsdam kraftverk bygges. At det tidligere stod 44 m³/s må bero på en misforståelse. Det var også feil i den gamle søknaden vedrørende effekt. Antakelig var den beregnet på en lavere fallhøyde. Ved å multiplisere oppgitt fallhøyde og slukevne i gammel søknad så vill effekt blitt 2,2 MW, ikke 1,8 MW. Vi har oppgitt installert effekt. Effekten i kraftverket her vil imidlertid variere med vannstanden i Fyresvatn og vannføringen igjennom turbinene, men med oppgitt 2,8 MW som et absolutt maksimum. (HRV i fyresvatn og 48 m³/s)

Vedlegg

1. Oversiktskart (1:50 000)
2. Detaljert kart over utbyggingsområdet (1:750)
3. Faun rapport – Glomsdam kraftverk – vurdering naturmangfold 06/26.
4. Plan- og lengdeprofil ny tunnel
5. Plan- og lengdeprofil utløpskanal

6. Foto av berørt vassdragsstrekning
7. Nevina generert nedbørsfelt rapport.